

Liever bikini's dan boerka's? Dan riskeer je in Duitsland een partijverbod - en dankzij D66 en Pro straks misschien ook hier

Posted on 13 oktober 2026 by Roelof Bouwman

De Bondsrepubliek was zeventig jaar geleden het enige democratische land in Europa waar de communistische partij werd verboden. Krijgt de rechtspopulistische AfD nu dezelfde behandeling? En wat te denken van de pogingen van D66 en Pro om de PVV te cancellen?

In zijn eind vorig jaar verschenen boek [*Ontketend Nederland. Van Provo tot PVV*](#) noemt historicus Hans Wansink 1966 een 'revolutiejaar'. Epicentrum van die Hollandse revolutie was Amsterdam en een van de decors waren de redactieburelen van *De Telegraaf* aan de Nieuwezijds Voorburgwal.

Het gebouw werd op 14 juni 1966 bestormd door honderden woedende bouwvakkers. Die verkeerden - ten onrechte - in de veronderstelling dat *De*

Telegraaf de dood van een van hun collega's – een dag eerder, bij een betoging – had toegeschreven aan een stenen gooiende mededemonstrant.

Hoogtepunt van de Koude Oorlog

Tien jaar eerder, in 1956, speelden zich soortgelijke taferelen af aan de Amsterdamse Keizersgracht, bij Felix Meritis, destijds het hoofdkwartier van de communistische CPN en partijkrant *De Waarheid*. Het gebouw werd bestormd en twee dagen lang belegerd. De stenen gooiende menigte was woedend over de pro-Russische berichtgeving van *De Waarheid* over de bloedige onderdrukking van de Hongaarse opstand door troepen van het Warschaupact.

Met behulp van meer dan driehonderd sympathisanten – deels opgetrommeld uit de CPN-bolwerken in Oost-Groningen – wisten de communisten, gewapend met flessen en gaspijpen, hun belagers op afstand te houden. Het was de grootste en meest gewelddadige openbare ordeverstoring van de jaren vijftig. Onder de titel *In strijd met de waarheid* schreef journalist en socioloog Hans Olink er in 2002 een boeiend boek over.

1956 staat, anders dan 1966, niet bekend als een revolutiejaar. Wel zou je kunnen zeggen dat we toen in Nederland het hoogtepunt van de Koude Oorlog beleefden. De gevolgen bleken overigens mee te vallen. *De Waarheid* bleef gewoon verschijnen en ook bij de CPN ging alles al snel weer z'n gewone gangetje.

Een heel verschil met de Bondsrepubliek. Daar werd in 1956 de zusterpartij van de CPN, de Kommunistische Partei Deutschlands (KPD), verboden door het grondwettelijk hof.

Al in 1953 waren de Duitse communisten bij gebrek aan kiezers verdwenen uit de Bondsdag. Maar ook buiten het parlement bleef de KPD fungeren als een West-Duits filiaal van de Sovjet-Unie. De communistische machthebbers in het Kremlin gebruikten de partij als *Interventionsapparat* en sluisden via de DDR enorme sommen geld naar de KPD door. Het verbod was bedoeld om daar een einde aan te maken.

Ontwrichtend links terrorisme

Toch gingen veel voorstanders van het *KPD-Verbot* zich later achter de oren krabben. Want toen een deel van de Duitse studentenbeweging in de jaren zestig in radicaallinks vaarwater belandde, was er geen legale communistische partij die het protest in min of meer geordende banen kon leiden. Pas in 1968 werd de oprichting gedoogd van een soort opvolger van de KPD, de altijd marginaal gebleven Deutsche Kommunistische Partei (DKP).

Wel kreeg de Bondsrepubliek te maken met ontwrichtend links terrorisme, in de vorm van bomaanslagen, ontvoeringen en een reeks politieke moorden. Met dank aan vooral de Rote Armee Fraktion (RAF), ook wel bekend als 'Baader-Meinhof-bende'.

Geen toeval, zo leek het. Dan toch maar liever linkse studenten die communistische verkiezingsaffiches ophangen of voor de partijkrant opiniërende bijdragen schrijven over het dialectisch materialisme, zoals in Nederland. Daar heb je veel minder last van.

Link met 70 jaar geleden

Niet alleen in radicaallinkse kring, maar ook in diverse reguliere media werd onlangs in Duitsland teruggeblikt op *'70 Jahre KPD-Verbot'*. *'1956 erlebten frühere Nazis ihr Wirtschaftswunder, Kriegsverbrecher wurden vor Verfolgung geschützt. Kommunisten hingegen wanderten ins Gefängnis: Die Bundesrepublik verbot als einzige Demokratie Westeuropas die Kommunistische Partei,'* schreef *Der Spiegel* op bittere toon.

Sinds in Duitsland wordt gediscussieerd over een nieuw *Parteiverbot*, nu voor de rechts-populistische AfD, is het niet moeilijk om een link te leggen met zeventig jaar geleden. Een belangrijk verschil is uiteraard dat de KPD in 1956 nog slechts kon bogen op 2,2 procent van de kiezers, terwijl de AfD in de peilingen ruimschoots de grootste partij van Duitsland is, met scores tegen de 30 procent. Bij de recente deelstaatverkiezingen in Saksen-Anhalt (43,8) en Mecklenburg-Vorpommern (38,2) lagen de AfD-percentages zelfs nog aanzienlijk hoger.

Opmerkelijk genoeg zijn veel Duitsers die het bij nader inzien een schande vinden dat de KPD werd verboden, er nu voorstander van om de AfD dezelfde behandeling

te geven. Terwijl het gelet op de ervaringen met op drift geslagen links-extremisten in de jaren zestig toch heel erg voor de hand ligt om voorzichtig te zijn met partijverboden. Zelfs als je de AfD 'erger' zou vinden dan de doorgewinterde stalinisten van zeventig jaar geleden.

Curieuze omweg

Ondertussen ligt in Nederland nog steeds een plan van D66 en Pro op tafel om politieke partijen zonder 'interne democratie' uit te sluiten van deelname aan Tweede Kamerverkiezingen. Het voorstel – bedoeld als aanvulling op de Wet op de politieke partijen waarover de Tweede Kamer zich later dit jaar hoopt te buigen – kreeg in mei een zeer kritisch advies van de Raad van State. Maar de initiatiefnemers Joost Sneller (D66) en Mohammed Mohandis (Pro) besloten toch door te zetten en dienden een nieuwe versie in met een paar kleine aanpassingen.

Het is – hoewel de indieners dat graag ontkennen – een voorstel dat specifiek is gericht tegen de PVV, die immers geen ledenpartij is, maar een vereniging met besloten karakter, met Wilders als enig lid.

Kennelijk moeten we daar van D66 en Pro erg zwaar aan tillen, maar onduidelijk blijft waarom. Kiezers die de PVV vanwege haar organisatiemodel niet pruimen, kunnen op het stembureau toch heel eenvoudig een ander hokje rood kleuren? Aan de laatste Tweede Kamerverkiezingen deden maar liefst 27 partijen mee, dus dat kan het probleem niet zijn. Is het trouwens ook niet een beetje laf om langs zo'n curieuze omweg een *Parteiverbot* af te dwingen?

Nee, dan toch maar liever de linkse Duitsers die proberen de AfD te cancellen. Die zijn tenminste niet geniepig.

Wynia's Week verschijnt 156 keer per jaar en wordt **volledig mogelijk gemaakt** door de donateurs. Doet u mee? [**Doneren kan zo.**](#) **Hartelijk dank!**